

Kansainvälistymistä Puerto Ricossa ja Helsingissä

Kimmo Tuominen

Tämänvuotinen IFLA-konferenssi järjestettiin elokuussa Puerto Ricossa; San Juanissa oli paikalla 2 500 konferenssivieraan joukossa yli 60 suomalaista kirjastoalan edustajaa. Vahva kotimainen edustus johtuu etenkin siitä, että ensi vuonna samainen konferenssi järjestetään Helsingissä.

Suomessa IFLAn kokoontuminen on pidetty kerran aiemmin: vuonna 1965 Helsingin yliopiston Porthania-rakennukseen kokoontui yli 240 edustajaa 26 eri maasta. Tuleva konferenssimme on kokoluokaltaan aivan toinen! Tavoitteemme on järjestää mahdollisimman upea konferenssi-kokemus niille kolmelle tai neljälle tuhannelle kirjastoammattilaiselle, jotka Helsinkiin vuoden 2012 elokuussa matkustavat.

Itse olin paikalla San Juanin miellyttävästi ilmastoidussa, joidenkin mielestä jopa liian viileässä, konferenssikeskuksessa Suomen tieteellisen kirjastoseuran ja IFLA-konferenssin järjestelyistä vastaavan kansallisen komitean edustajana.

Kuten monilla muillakin suomalaisilla, suuri osa konferenssiajastani kului tulevan konferenssin markkinointiin ja muuhun asian tiimoilla tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Olin mukana myös oppimistarkoituksessa: mitä puertoricolaiset kollegat tekevät hyvin ja missä on kehitettävää?

Konferenssivierailua ennen ja sen yhteydessä pohdiskelin paljon IFLAn olemusta:

Mikä on suuren ja hallintomalliltaan varsin kompleksiselta vaikuttavan organisaation perusidea? Mihin IFLAa yhä tarvitaan vai tarvitaanko?

Eetosta ja lobbausta

IFLA-yhteistyön taustalla on voimakas eetos: halu edistää kansainvälisiin ihmisoikeuksiin kuuluvia asioita, kuten sananvapaus ja tiedon saannin vapaus. IFLAn asialistalla on myös kehitysmaiden kirjastojen aseman kohentaminen, informaatiorikkaiden ja -köyhien välisen kuilun umpeen kurominen sekä kulttuuriperinnön suojelu esimerkiksi luonnoskatastrofien tai aseellisten konfliktien uhatessa.

Strategisilla operaatioillaan IFLA tähtää kirjastojen asian ajamiseen maailmanlaajuisesti sekä riittävän rahoituksen takaamiseen kirjastoille. IFLA on aktiivinen myös tekijänoikeusasioissa. Tällä hetkellä IFLAn CLM-komitea (Commit-

tee on Copyright and other Legal Matters) haluaa vaikuttaa siihen, että kirjastojen käyttäjien oikeudet ja mahdollisuudet hyödyntää e-kirjoja paranevat. Aiheeseen liittyy moninaisia intressejä, jotka takaavat sen, että keskustelu esimerkiksi WIPO:n (World Intellectual Property Organization) piirissä ei tule olemaan helppoa.

Kirjastot ajavat vapaan tiedon saannin ideaa ja korostavat sitä, että kustantajien ja aineistonvälittäjien toiminnan tulee perustua kestäviin bisnesmalleihin. Kirjastoilla on taantumasta huolimatta yhä ostovoimaa: kirjastojen hankinnat kattavat merkittävän osan esimerkiksi monien tieteilisten kustantajien liikevaihdosta. Kuinka paljon neuvotteluetua tästä koituu esimerkiksi yritetessä vaikuttaa kansainväliseen säätelyyn ja sopimuksiin, jää nähtäväksi. Hyvä, että IFLA kuitenkin yrittää.

“No army can defeat an idea whose time has come”

Vaikuttavimmasta esityskokonaisuudesta huolehti tänä vuonna IFLA:n sananvapauskomitea FAIFE (Committee on Freedom of Access to Information and Freedom of Expression) sessioltaan ”How to fix the world”, joka kytki kirjastot maailmanpoliittisiin tapahtumiin.

Ismail Serageldin, Aleksandrian kirjaston johtaja, näytti videokoosteen Egyptin taannaisen vallankumouksen aikaisista tapahtumista: kirjaston naapurikorttelissa sijainnut hallintorakennus tuhottiin mielenosoittajien voimin maan tasalle, mutta kirjasto säilyi ehjänä. Mielenosoittajien joukosta muodostettiin piiri Aleksandrian kirjaston ympärille: nuorisoujoeli kirjastoa, ajattelun ja sanan vapauden symbolia, jonka se koki omakseen.

Ainutlaatuisia kohtaamisia

Konferenssikokemuksen tärkeä osa on ainutlaatuinen ilmapiiri: esimerkiksi Karibian alueen kirjastonhoitajia ei suomalainen juuri muualla tapaa kuin IFLAssa.

Kollegoiden tapaamiset ja esiintyjien kuulemiset avaavat näköpiiriä moneen suuntaan. Kirjastojen taso maailmalla vaihtelee suuresti johtuen mm. varallisuuseroista sekä julkisten infrastruktuurien kehittyneisyyden tasosta.

Moni asia, joka meillä vaikuttaa itsestäänselvyydeltä, ei sitä muualla ole. Esimerkiksi Puerto Ricossa on edelleen paljon kirjastoja, joilla ei ole tarjota nettiyhteyksin varustettuja tietokoneita asiakkailleen. Yli 60 prosenttia puertoricolaisista

elää köyhyysrajan alapuolella samanaikaisesti kun monikansalliset yhtiöt jalostavat saaren luonnonvaroja bisnestensä tarpeisiin.

Käynti paikallisessa ostoskeskuksessa osoitti sen, että monikansalliset ketjut logoineen ovat vallanneet maapallon. Suomesta muistuttivat vain Finlandia-vodkan mainos ja lelukauppojen myymät vihaiset linnut, joilla ihmisten mielikuvissa tuskin on kotimaata. 📖

Tietoa kirjoittajasta:

*Kimmo Tuominen, johtaja
Jyväskylän yliopiston kirjasto
Email. Kimmo.t.tuominen@jyu.fi*